

Izhajajo vsako jutro.

Veljajo do konca leta 1918 20 K.

Za četrt leta K 10.—

Mesečno K 3-50.

Posamezna številka 20 v.

Oglaš po dogovoru.

NOVICE

Uredništvo in upravnništvo je v
„Zadružni tiskarni“, Dunajska
cesta št. 7.

Telefona št. 180.

Uredništvo je strankam na razpo-
lago od 6—7. ure zvečer.

Št. 50.

V Ljubljani, petek dne 30. avgusta 1918.

Leto I.

Avstrijsko vojno po- ročilo.

Dunaj, 29. avgusta. (K. u.) Uradno.
Italijansko bojišče.

Pri Bezzeci v Judikarijah in na visoki pla-
noti Sedmih občin poizvedovalni boji. Sicer nič
važnega.

Albanija.

Med Janico in Vojušo kakor tudi v južnem
delu gorovja Tomor je zavzel sovražnik ponovno
pozicijo.

Šef. gen. štaba.

Italijansko vojno poročilo.

29. avgusta.

Iz vojnega poročevalskega stana javljajo:
V dolini lagarinski, na asijski visoki planoti in
na Monte Corbolone so osredotočevale naše ba-
terije na sovražne kolone za linijami in na pre-
skrbovališča. Pri Torbole smo potopili sovražni
motorni čoln. V dolinah Posina in Assa so naše
patrulje nekaj vojakov ujele. Pri Monte Grappa
smo ujeli nekaj sovražnikov, uničili municijsko
skladišče in povzročili alarm v sovražnih vrstah.
V Albaniji je 27. t. m. vrgla naša kava-
le-rijska patrolja ob reki Semeni sovražen oddelek
nazaj. 28. t. m. zjutraj so obstreljevali angleški
letalci s strojnimi puškami sovražne postojanke.

Fotografije laških letalcev.

Lugano, 29. avgusta. Kakor javlja „Corriere
della Sera“, so napravili laški letalci o priliki
zadnjega poleta na Dunaj mnogo fotografij. Te
hočejo vezane v album pokloniti laškemu kralju.

Mirovni predlog Italijanskega senatorja.

„Giornale de Italia“ poroča, da je senator
Ponti pred kratkim predlagal, naj se ustanovi
razsodišče, ki bi napravilo konec vojni. Ponti si
stvar misli takole: Antantne države naj takoj dajo
vzbujo za narodno ali mirovno zvezo in naj po-
zovejo tudi nevtrale, da se o tem izjavijo. Kon-
čno naj se povabijo osrednje države in njihovi
zavezniki. Antantne države naj se izjavijo, da so
pripravljene predložiti sporna vprašanja narod-
nega, mednarodnega, gospodarskega in kolonij-
skega značaja, vprašanje svobode morja, kolonij,
zopetne obnove, odškodnine itd. končno veljavni
razsodbi najvišjega razsodišča s pogojem, da se
obe stranki obvezeta podvreči se tej razsodbi.
Razsodišče naj obstaja iz jednakega števila za-
stopnikov obeh vojskujočih se strank, in nadalje
iz odposlancev visokega ugleda in razsodnosti
nevtralnih držav. Temeljni kriteriji bi se morali
ravnati po splošno priznanih načelih pravičnosti,
poleg tega pa tudi po duhu štirih dne 12. febru-
arja od predsednika Wilsona podanih tez, ki so
se že vobče odobrile.

Turati izključen iz stranke.

Bern, 29. avgusta. Glasom poročila „Avanti“
so sklenili italijanski socialisti izključiti voditelja
socialistov Turatija iz stranke. Svoj sklep ute-
meljujejo s tem, da ga dolže, da se je pregrešil
proti disciplinarnim predpisom stranke, ker je
dne 16. julija v zbornici odobral politiko vlade.

Princ Wied o Albaniji.

Berolin, 29. avgusta. Bivši albanski knez
princ Wilhelm Wied obžaluje v „Berl. Tgbt.“,
da je prišla Italijanom v roke tako bogata alban-
ska žetev. Za razpoloženje med albanskim nar-
dom je značilno, da se večina bori na strani
Avstrije; tako tudi znani kapitan Hildari. Princ
Wied izjavlja, da mora Albanija po vojni ostati
samostojna.

Nemško vojno poročilo.

Odporna sila Nemcev.

Berolin, 28. avgusta. (K. u.) Uradno.

Vojni skupini kraljeviča Ruprehta in generalnega
polkovnika von Boehna.

Na bojišču jugovzhodno Arrasa se je zgodaj
zjutraj tik južno Scarpe v ognju zrušil angleški
napad. Opoldne je sovražnik zopet skušal z novo
silo prebiti. Med Scarpo in potokom Sensée je
petkrat poskusil z napadom. Pomorjanski in za-
hodnopruski polki so tudi včeraj zopet zlomili
naval sovražnika. Učinkovito podpirani s topni-
škim ognjem od strani, so vsakokrat vrgli so-
vražnika zopet nazaj. Boiry-Notre Dame je bil
ognjišče srditih bojov. Trikrat smo razvaline kraja
v protisunko zopet iztrgali sovražniku. Po ponov-
nih sovražnih napadih zvečer je ostal kraj v so-
vražnikovih rokah. Glavni sunek angleškega na-
pada je zadel vrttembergške polke na obeh straneh
česte Arras-Cambrai. Sedemkrat je sovražnik za-
man naskočil. Z oklopnimi vozovi je vedno zopet
znova napadal na cesto in poleg nje. V gosti
razporedbi je sledila pehota. Običajala je v ognju
naših strojnih pušk in v najsprejnejših vrstah
nastopajočega topništva. Kjer je vdril sovražnik v
našo postojanko, ga je naš protisunek zopet po-
polnoma vrgel nazaj. Južno Croisillesa in jugo-
vzhodno Morya so bili zavrnjeni angleški napadi.

Jugovzhodno Bapaume nobenega infanterijskega
delovanja. Mesto samo je bilo pod težkim angle-
škim ognjem. Pri bojih 27. t. m. za Thillooy se
je posebno odlikoval pešpolk št. 206. Njegova
9. stotnija je držala zahodni rob kraja do zadnje
patrone in potem z bajonetom, dasiravno je bila
vsled sovražnega vpada severno nje ogrožena v
hrbtu. Prostovoljno ji je prišla na pomoč 3. stot-
nija istega polka in je prepodila sovražnika zopet
iz kraja.

Severno Somme je obnovil sovražnik zgodaj
zjutraj svoje napade med Fleršom in Curly. Pri
Hardecourtju je vdril v našo črto. V protinapadu
ga je zopet vrgel nazaj cesarja Franca gardni
grenadirski regiment št. 2 pod vodstvom svojega
poveljnika majorja Otto v zvezi s hesenskimi
stotnjami.

Med Sommo in Oiso so ostale prednje čete
pred našimi novimi postojankami v bojnem stiku
s sovražnikom, ki je sledil 27. t. m. le obotav-
ljaše. včeraj pa ostreje čez Dompierre-Belloy-
Nesle-Beaulieu-Suzoy. Z napadi so mu zadale
večkrat izgub in so se potem izognile.

Jugovzhodno Noyona je napadal sovražnik
po najmočnejšem učinkujočem ognju naše stare
črte. Nismo bili več v njih. Noyon je bil pod
najtežjim ognjem Francozov. Mesto leži v naši
bojni črti.

Severno Aisne je Francoz zopet obnovil svoje
napade, potem ko je bil pritegnil Amerikance.
Z najtežjimi izgubami so bili zavrnjeni. Ob mo-
stišči Pasly so odbili konjeniški strelski polki
trikrat sovražni naval. Več oklopnih voz je bilo
razstreljenih.

von Ludendorff.

Podvodna vojska.

Berolin, 29. avgusta. Uradno se poroča:
Med Port-Saidom in vzhodnim Sredozemskim
morjem smo potopili 17.000 ton, med temi parnik
od 8000 ton, ki je bil obložen z rižem in dru-
gimi živili iz Indije in namenjen na Angleško.

Nestalna vojna sreča.

London, 29. avgusta. (Reuter.) Močni proti-
napadi Nemcev pri Oppy imajo za posledico, da
Angleži niso mogli obdržati vsega ozemlja, ki so
ga bili pridobili severno Scarpe. Nemci so pri-
tegnili in nastavili pomožne čete.

Curly, 29. avgusta. „Secolo“ javlja iz Pa-
riza, da so obrambo Reimsa prevzeli Amerikanci.

Vsenemška vojna politika.

Berlin, 28. avgusta. „B. T.“ poroča, da je
imel konservativni pruski deželni poslanec gene-
ral pl. Liebert, ki stoji na čelu državne zveze
proti socialni demokraciji, na nekem shodu go-
vor o vsenemški vojni politiki in je med drugim
dejal: Mi ne moremo rabiti sporazumnega miru,
ker bi ta značil propad našega naroda. Zahtevati
moramo zadostno vojno odškodnino, Belgijo mo-
ramo vojaško, politično in gospodarsko obdržati
v naši oblasti, zaradi dobave surovin se moramo
držati velikopotezne kolonijske politike in zahte-
vati, da vrne Anglija vsa ozemlja, ktera je v tej
vojni vzela Turčiji. — „B. T.“ k temu pripominja,
da Vsenemci še vedno drdajo svojo aneksijsko
pskismo, dasi se je lista njihovih želja že izda-
no skrajšala, ker ne zahtevajo več Calaisa in polo-
vico Francije.

Nemški zvezni svet.

Berolin, 29. avgusta. Pod predsedstvom
bavarskega ministerskega predsednika se sestane
zvezni svet za zunajne zadeve v ponedeljek po-
poldne k seji.

Najpopularnejši angleški državnik.

Rotterdam, 28. avgusta. Radikalni tednik
„Nation“ izjavlja napram „Times“ ki trdijo, da
je lord Landsdowne s svojim naziranjem osamljen
na Angleškem, da more na podlagi številnih po-
ročil zagotoviti, da je Landsdowne po objavi svo-
jega pisma pri angleških armadi najpopularnejši
državnik, če ni sploh jedini popularen državnik.

Španija na razpotju.

Ženeva, 28. avgusta. Iz San Sebastiana se
poroča o važni konferenci med ministrskim pre-
sednikom Dato in angleškim ministrom, ki je
tako po sestanku odpotoval v London. „Temps“
prinaša iz Barcelone podrobnosti in trdi, da je
to mesto ognjišče agitacije proti vojni.

Haag, 29. avgusta. Iz Madrida poročajo, da
trdi „ABC“, da grozi Španiji državljanska vojna,
če bi njena nota Nemčiji povzročila prekinjenje
diplomaških odnošajev z Nemčijo.

Dolžnost nevtralecev.

Stockholm, 28. avgusta. „Stockholms Tid-
ningen“ menijo, da zavrnitev posredovanja za
mir od strani velesil, kakor so to storili zadnjič,
„Times“ ne sme nevtralecev ovirati, da ne bi med
gromenjem topov oznanjevali miru.

Socialisti v Interlakenu.

Monakovo, 29. avgusta. Monakovski listi
javljajo iz Berna, da so se sešli v Interlakenu
domači in inozemski socialisti k zaupnemu raz-
govoru o miru. Posameznosti ne izdajajo.

Bern, 29. avgusta. Razgovora socialistov v
Švici se udeležujejo tudi avstroogrski in nemški
sodruzi. Konferenco je sklical vodja nizozemskih
socialistov Troelstra. Socialisti iz antantinih dr-
žav se ne udeležijo razgovorov.

Mirovni pogoji antante.

Ženeva, 28. avgusta. Polkovnik Teyler spo-
roča v „Journal de Geneve“: Wilson je svojčas
vprašal zahodne velesile in njih zaveznike za njih
mirovne cilje, kakor je prejel sledeče pogoje,
ki se jim je Wilson brezpogojno pridružil: 1. Vz-
postavitev Belgije, Srbije in Črnogore z odgo-
varjačo odškodnino, 2. Izpraznitev zasedenih
francoskih, ruskih in rumunskih ozemelj s pri-
mernim povračilom za škodo, 3. Povrnitev vseh,
alirancem ugrabljenih ozemelj, 4. Osvoboditev
Italijanov, Romunov, Jugoslovancev, Čehov in Slo-
vakov izpod tujega gospodstva, 5. Osvoboditev
pod turško tiranijo zdihujočih narodov, 6. Usta-
novitev Poljske kot avtonomne države, 7. Garan-
cije proti pruskemu militarizmu.

Čehoslovaki.

Praga, 28. avgusta. Češki listi poročajo po
francoskih časniki, da so Čehoslovaki pri Amiensu
drugič rešili Pariz. Ko se je fronta že majala, so
jo Čehoslovaki, ki se bore v franco-ski armadi,
zopet vzravnali. V boju je padlo 100.000 Nemcev;
40.000 Čehoslovakov je našlo smrt, 80.000 jih je
ranjenih. Po bitki si je Foch odpel svoj najvišji
red in ga je v imenu angleškega kralja pripel
voditelju Čehoslovakov, dr. Kadeřabku. Na to so
francoske in angleške čete defilirale pred Čeho-
slovaki. (Dogodki in številke so kakor poglavje
iz romana. Op. ured.)

Rusija.

Angleški vojni načrti proti Rusiji.

Kodanj, 28. avgusta. Po londonskih poro-
čilih se izve, da so zdaj ukrenili Angleži v vojni
proti Rusiji ki jo nameravajo intenzivnejše nado-
ljevati, sledeče:

V Baku stoje angleške čete, kamor so prišle
iz Bagdada skozi Perzijo. Pridružili so se jim
Rusom sovražni elementi iz Armenije in s Kav-
kaza, njih cilj je združenje s Čehoslovaki v za-
hodni Sibiriji in ozemlju Volge. Drugi oddelek
Angležev, ki prihaja iz zahodnega dela Indije, je
dospel v Moro, potem ko je prekoratil Beluči-
stan in vzhodno Perzijo. Njihov načrt je, zavarovati
transkaspisko železnico, ki gre preko Turkestana
in vodi k meji Belučištana. Tako naj bi bil tudi
zabranjen Nemcem event. pohod proti Hindostanu,
česar se Angleži boje. Iz Mora bodo skušali An-
gleži stopiti v stik s Čehoslovaki, ki obsedajo
transsibirsko železnico. Tretja kolona Angležev pa
hoče proti Kotlasu (250 km južno Arhangelskega).
Združiti se nameravajo s Čehoslovaki, ki operi-
rajo na ozemlju Jekaterinburga.

Kijev, 28. avgusta. Boljševiške čete so vzele
Novorosijsk.

Bern, 29. „Tel. Union“ javlja, da so bolj-
ševiki udušili ustajo v Nižnjem Novgorodu.

Berolin, 28. avgusta. Finsko-ruska mirovna
pogajanja so odložena. Polnomočniki se vrnejo
te dni domov.

Nemci zasedejo Smolensk.

Stockholm, 29. avgusta. Kakor poročajo
varšavski listi, bodo Nemci zasedli sporazumno
z rusko vlado mesti Smolensk in Witebsk.

Japonski diplomat zapusti Moskvo.

Berolin, 29. avgusta. „Lokalanzeiger“ javlja,
da zapusti japonski generalni konzul Moskvo.
On je zadnji od antantnih diplomatov, ki zapuša
Rusijo. Boljševiška vlada mu je dala potrebne
potne listine.

Kitajci in Japonci.

Stockholm, 29. avgusta. Kitajski polki, ki
so bili odšli pred 10 dnevi iz Pekinga, so došli
v Vladivostok. Kitajci prevzamejo službo stražar-
jev, dočim pojdejo Japonci na fronto.

Amsterdam, 29. avgusta. Iz Tokio javljajo,
da se je udeležilo zadnjih nemirov nad četrt
milijona ljudi.

Italija in Jugoslavija.

Sonnino je bil laški vnanji minister l. 1915.,
ko je Italija napovedala Avstriji vojno, da doseže
svoje imperialistične cilje, na podlagi katerih bi
Italija politično in gospodarsko obvladala vse
jadransko morje, gospodarsko pa do malega ves
Balkan. Sonnino je sklenil v Londonu z antanto
pogodbo, ki garantira Italiji uresničenje njenih
teritorijalnih aspiracij in te pogodbe se Sonnino
krčevito drži in tudi danes še ne odneha, ko je
Wilson proglasil svoj moderni evangelij o samo-
določi narodov. Samodoločba narodov bide laš-
kemu teritorijalnemu programu in londonski po-
godbi naravnost v obraz, ker zahteva zase dežele,
v katerih prebivajo skoro sami Jugoslovani.

Sonninova politika je torej prišla v navskrižje
z Ameriko, in vsled tega v nasprotje s Srbijo, ki
zahteva na podlagi samodoločbe narodov vzhodno
jadransko obalo zase. V navskrižje je prišla toliko
bolj, kolikor dalje traja vojna.

Če bi bila zmagala antanta takoj po pristopu
Italije na celi črti, bi danes slavili Italijani Son-
nino kot svojega prvega državnika. Zaželeni in
pričakovani uspeh je pa izostal, in med tem ča-
som so se razmere korenito izpremenile.

Antanta je videla, da z vojaško odločitvijo
samo ne gre in ne gre. Treba je bilo poskusiti
druga sredstva.

Prvo sredstvo, katero je antanta poskusila,
je bila akcija, da odcepi Avstrijo od Nemčije. To
je bil trd oreh. Prvič so naleteli na odločen od-
por v vodilnih krogih monarhije, drugi pa v
Italiji. Londonska pogodba je postala antanti
skrajno neprijetna; kajti pod pogojem, da mora
Avstrija odstopiti Lahom vse, kar zahtevajo, Av-
strija ne bi bila nikdar pripravljena opustiti nem-
škega zavezništva, ampak samo pod pogojem, da
najmanj ohrani to, kar ima, če ne še kaj dobi.
Takrat so se pojavile prve difference med Italijo
in antanto, katere je bilo težko poravnati.

Ta položaj so izrabili Srbi, da so pritiskali
z vso silo proti Italiji in proti londonski pogodbi.
Na pomoč jim je prišel Wilson s svojo narodno
samodoločbo, katero je antanta na celi črti pri-
poznala.

Ker se prvo sredstvo — odcepitev Avstrije
od Nemčije — ni posrečilo, je antanta udarila
na drugo pot: začela je rovat med narodi mon-
arhije, da jih dovede do upora proti lastni državi.
Notranji upor naj Avstrijo prišili, da ali sklene
separaten mir ali pa razpade. V znanem pariškem
posvetu so priznali Poljakom lastno državo, pri-
poznali so Čehoslovake kot zavezniški narod,
kateremu obetajo udeležitev vseh državnih aspi-
racij, in ker je bilo tudi to premalo, so se spr-
vili še nad Jugoslovane, ki naj tudi dobe svojo
državo, seveda pod pogojem, da se upro...

Takim obetanjem je stala nasproti londonska
pogodba! Sonnino se je držal dogovora brez
vsakih dostavkov, antanta pa je silila na spo-
razum z Jugoslovani, ne da se Avstrija reši,
ampak da čimprej podleže v boju. Glavni zago-
vornik te struje je postal laški notranji minister
Orlando.

Kakšen je razlog razcepa med obema? Zmago
nad Avstrijo hočeta oba. Toda Sonnino hoče
samo zmago brez dogovora z Jugoslovani. Orlando
zagovarja sporazum, Sonnino ga odklanja, Sonnino
hoče neomejeno gospodstvo v smislu londonske,
v imperialističnem duhu pisane pogodbe, Orlando
pa se oklepa Wilsonovih načel in pa teorije, da
je treba zanesti ogenj narodnostnega upora v so-
sedno hišo, da se zmaga doseže prej in lažje.

Kakor kažejo zadnja poročila, zmaga je Or-
lando. Sonnino se je udal, da pristane na sledeče
točke: Italija priznava tako kakor Anglija Čeho-
slovake kot zavezniški narod; prizna potrebo, da
se ustanovi jugoslovanska legija na laški fronti
po vzoru češke in prizna jugoslovansko državo.

Za nas to ni nič novega. Jugoslovanska
legija je že stara stvar, samo takih ugodnostij in
priznanj ni uživala, kakor čehoslovška. Ali je to
Italiji kaj pomagalo? Naši vojaki so ostali zvesti
svoji prisegi, zvesti vladarju in domovini; od
prisege jih ne bo odvrglo nobeno pripoznanje
legij in nobeno pripoznanje jugoslovanske države
ne po krfskem, ne po laškem receptu. Za nas je
zmaga antante v vsakem slučaju pogubna, če
zmagajo Lahi ali pa Srbi; stali bomo vedno pod
tujim gospodstvom. Edino možnost za neoviran
naš obstoj in napredek vidimo v federativni Av-
striji, ki bo gotovo prišla.

Če so zgoraj omenjena poročila o spravi
med Sonninom in Orlandom resnična, potem mo-
ramo to pripisovati dejstvu, da misel o samodo-
loči narodov tudi v Italiji močno napreduje.
Nikakor pa tega ne štejemo na dobro Trumbiću
in njegovi agitaciji. Trumbića antanta izrablja za
svoje agitacijske namene kakor Masaryka in Du-
richa, o čegar žalostni usodi bomo še poročali,
on pa kot častihlepen človek si pa domišlja, da
je res že priznan diplomatski zastopnik bodoče
Jugoslavije, čeprav nima niti najnavadnejšega
mandata, da govori v imenu ljudstva. Čudno je
to: Trumbić kar pride na Laško in pravi, da je
„zastopnik“ Jugoslovancev! Kdo ga je tja poslal?
Kdo mu je dal nalog govoreti v imenu Jugoslo-
vanov? Srbska vlada mu je dala morebiti kakšno
listino v roke — Srbija pa še niso Jugoslovani,
Jugoslovani pa ne Srbi, kakor tudi Lahi še ne.
Še ne!

Pastirsko pismo avstrijskih škofov.

Dunaj, 29. avgusta. Avstrijski nadškofje in
škofje so izdali pastirsko pismo, v katerem pra-
vijo med drugim: „V času, v katerem so vsi na-
rodi doživeli tako ogrožen preobrat, smatramo
za svojo dolžnost, da pokažemo iz splošne zmede
sedanjih napak pravo pot. Kakor nas navdaja
pogled na vojne ruševine in stiske z žalostjo, nas
vendar tolaži prepričanje, da nas ne zadene nobe-
na brena krivda. Koliko si ne prizadeva naš ljubljani
vladar, da prihrani svojim narodom vojno gorjo!
Če bi bilo odvisno od njega, kdaj bi že imeli
mir! Žalibog so sovražniki zavrnili njegovo mi-
rovno ponudbo. Še več: Sovražniki trosijo in
razširjajo s pomočjo brezvestnih pomočnikov med
nas misli, ki učinkujejo kakor ogenj na smodnik.
Sramota je, da se drznejo naši sovražniki z obre-
kovanjem doseči, česar ne morejo z orožjem, da
bi povzročili notranji razpad.“ — Pismo se obrača

potem proti oduševanju vsake vrste in pravi, da vse miriranje ne rodi niti enega žitnega zrna več, pač pa podžiga pogum sovražnikom, ki upajo, da nas bodo vendarle premagali in tako se vojska samo podaljšuje.

Iz naših listov.

„Slovenski Narod“ poroča o banski krizi. Pravi, da je sedanja banska kriza del našega celokupnega vprašanja in da mora ves naš troedini narod kakor en mož nastopiti proti event. oktroju take rešitve, ki za nas ni sprejemljiva.

„Naprej“ se peča z Narodnim Svetom. Prvi člankar, j. p., odgovarja „Lavoratoru“: Z ofcielnim vstopom bi si vezali roke in bi morali biti odgovorni tudi za sklepe, ki nasprotujejo našim socialističnim načelom, ki so nam prav tako sveti in ker le ti prinese narodom popolno svobodo.

S sodelovanjem v Narodnem Svetu, ki z njim nimamo vezanih rok, se po mojem mnenju ne pregrešimo proti našim principom in ne kompromitiramo stranko. Prepričan sem obratno, da moremo stvari in stranki s sodelovanjem le koristiti, ker v Narodnem Svetu vršimo tisto socialistično kontrolo, ki je v vsaki javni korporaciji potrebna.

Člankar „V. K.“ pa pravi:

S slovensko državo bomo morda rešili narodno vprašanje, ne pa socialno vprašanje, ki je pač cilj socializma in soc. demokratične stranke. Zato sem proti temu, da bi naša stranka poslala svoje zastopnike v Narodni Svet. Tudi sem med tistimi sodrug, ki pravijo: manj dotike ko je mogoče z meščanskimi strankami, ki niso in ne bodo nikdar odkritosrčne napram širokim masam ljudstva. Kar hočejo meščanske stranke, nočemo mi socialni demokratje. Tudi jugoslovansko državo nočemo, kakršno hočejo meščanske stranke.

„Slovenec“ ima poročilo o shodu nemških alpskih socialnih demokratov, (kar smo mi že poročali), potem ima zakonski načrt o varstvu domačih industrijskih delavcev in članek o Hochenburgerju iz dunajskega „Friede“.

Iz tujih listov.

„Grazers Tagespost“ bere levite socialnim demokratom zaradi njihove resolucije, sklenjene v Zell-u am See, kjer so se izrekli za federalizacijo Avstrije.

„Neue Freie Presse“ napoveduje itak boj Hussarekovim nameranim reformam in pravi, da Nemci ne bodo nikdar dopustili, da bi Avstrijo „scufali“, kakor artišoko. — Bodo že še pohlevnejši postali Benediktov gospod.

„Reichspost“ omenja zadnjo poslanico ljubljanskega knezoškofa, v kateri poziva duhovščino, naj deluje za jugoslovansko deklaracijo. (Torej naj se duhovščina pridruži nam? Vsaj ravno naš list zastopa deklaracijo v avstrijskem smislu! Op. ured.) — „Reichspost“ pristavlja temu: „Kakor vse kaže, se gre v omenjenem pastirskem listu zato, da se pokliče slovenski javnosti zopet v spomin majska deklaracija, ker se agitira med Slovenci za mnogo bolj radikalne načrte kakor je ta. Nekaj drugega je pa, če se sme sklicevati na cerkveno avtoriteto v tako čisto politični zadevi, kakor je majniška deklaracija.“

„Lidové Noviny“ kot glasila radikalnega krila Češkega svaza ne zaupajo akciji vlade za federalizacijo Avstrije, kakor jo slika „Cech“. V zelo cenzuriranem članku izvajajo, da je „Cechovo“ prikazovanje intriga in sleparstvo, če vlada morda ne misli na drugo kakor na oktroi. Brez dvoma načelnik Svaza Staněk in načelnik Narodnega Sveta dr. Kramář ne bi bila za posvetovanja s sličnimi cilji.

Po domovini.

„Slovenec“ je hud. Hud je na nemške liste, ki prinašajo napade na ljubljanskega knezoškofa, hud je na „Reichspošto“, ki je ponatisnila članek o ljubljanskih slavnostih iz „Resnice“, hud je na Herzogovo korespondenco, ki je objavila vsebino zadnjega pastirskega pisma knezoškofovega. Najbolj hud je pa na g. Stefeta. On je vsega tega kriv. Če ni Susteršič kriv, je Lampe; če pa Lampe ne, pa Stefe; eden mora biti „uržoh“. Lampe, to se pravi Stefe je dopisnik Herzogove korespondence; on je torej spravlil vsebino knezoškofovega pisma v javnost. Ali je to neprijetno komu? On je prevedel članek „Resnice“ in ga poslal na „Reichspošto“. Ali je to neprijetno komu? Po hudovanju „Slovenčevem“ soditi, menda že. Značilno je pa samo to, da se „Slovenec“ ne huduje zaradi dejstev, katere je g. Stefe baje „razboba“; „Slovenec“ tudi nobenega ne taji in ne ugovarja, (vsaj doslej ne); neprijetno je samo, da se je vse to razvedelo! Po tej teoriji tedaj ni kriv n. pr. tat, ampak policaj, ki tatu javi in pove kaj je naredil! Tudi tistih protustavnih činov, katerih dolži pl. Šuklje dež. glavarja, potem takem ni kriv glavar, ampak pl. Šuklje, ker o njih govori!! In zakaj je g. Stefe vsega kriv? Ker ima — kino! To naj razume, kdor more. Knezoškof, Herzog, Lampe, „Slovenec“, Kino, „Reichspošta“ in pl. Šuklje — svet se bo še dolgo vrtel!

Trst in Jugoslavija. V tržaškem „Lavoratore“ priobčuje „Alfa“, o katerem pravi uredništvo, da je eden najinteligentnejših nemških sodrugov, članek, v katerem pravi: „Trst naj postane svobodno, avtonomno in neodvisno mesto, ki bo kot svobodna državna tvorba, kakor Jugoslavija, v bodoči konfederaciji svobodnih narodov.“ Treba sporazuma, ki ne sme temeljiti na pravicah ali principih večine, marveč narodne enakopravnosti.“ — To je vse prav lepo, ampak res ne bo. Četudi postane Trst „svobodna država“, ne bo dolgo vladala enakopravnost v njem, ker vsak narod, ki je krepak in se razvija, postaja ekspanziven. Kadar se pa prične raztezati, je enakopravnosti konec.

Obrestil za lombardiranje vojnih posojil so hotele dunajske banke povišati na 4 1/4 odstotke. Kakor se sedaj sliši, ostane stara sedanja obrestna mera, to je 4 in pol odstotka, za posojila, ki so

jih najeli podpisovalci vojnega posojila, še tri mesece, potem pa se bodo povišale na 4 in tričetrt odstotka.

Ljudska prehrana in letoviščarji. Uradno se razglša: Povodom zadnjih odredb posameznih političnih oblasti, ki omejujejo tujski promet, je naročil prehranjevalni urad, sklicujoč se na obstoječa določila ki urejajo tujski promet v zdraviliščih in letoviščih za sezono 1918, političnim deželnim oblastim, naj takoj pooblaste s primernimi navodili okrajnim glavarstvom občinske urade, da naj ne ugovarjajo proti nakazilom živil do konca sezone že nastanjenim letoviščarjem, v kolikor se ne omeji s tem oskrba domačega prebivalstva in niso s tem ovirane občine pri obvezni oddaji pridelkov. Samoumevno, da se morajo letoviščarji pokoriti vsem omejitvam v nakazilih, kakor so določene za domače prebivalstvo. Na isti način naj se vrši vsa postrežba poletnih gostov v gostilnicah.

Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. Interesentje dobe pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani pojasnila: o ravnalnih cenah za kremo za čevlje; o namerani rekviziciji vseh vreč in tej stroki pripadajočih predmetov v Bosni in o nameravanem centraliziranju trgovine s tem blagom v Bosni; o izvozu v Ukrajino (svarilo pred obveznimi dogovori, zlasti glede cen z nakupovalci iz Ukrajine brez poprejšnjega sporazuma s prometno pisarno za blago (Warenverkehrsbureau) na Dunaju); o dovolitvi dopustov trgovcem in obrtnikom, ki so pri vojakih, za obisk semnja v Lipskem; o osnovi tovarne za izrabo sadja v Bosni. Informacije je le pri krajših poročilih moči dati tudi pismeno.

Izvoz sena iz Kranjske. Mnogo ljudi iz Kranjski sosednih dežel prosi za prevoz sena domov, bodisi da je lasten pridelek, ali kupljeno blago. Vse prizadete prosilce opozarjamo tem potom, da je v smislu c. kr. urada za ljudsko prehrano vlagati take prošnje naravnost na Poslovnično za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano na Dunaju (Futtermittelstelle des k. k. Amtes für Volksernährung, Wien, I., Trattnerhof 1). — Poslovnično za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano, podružnica v Ljubljani.

Cena vžigalic se je zvišala na 10 vinarjev za škafličko. Od teh 10 vinarjev odpade na državo skoro 4 vinarje. Poprej je država dobivala od škafličice 2 vinarja davka, sedaj pa še 1 vinar in 7 desetink več. Zvišanje cen je torej združeno z novim obdobjem ljudstva, kateremu ni pritril državni zbor. Vžigalic se proda letno okrog 1 milijardo škafličic, država bo torej dobivala od novega davka na vžigalice okrog 17 milijonov kron.

Zakaj ne prime država vojnih dobičkarjev za roge? Tam je več denarja, kakor 17 milijonov.

Licenca za veletrgovino z živili in krmili. Uradno se razglša, da morajo imeti veletrgovine licenco za kupčevanje z živili in krmili.

C. kr. slovenska državna gimnazija goriska se z oktobrom t. l. zopet otvori. Učenci, ki nameravajo vstopiti v ta zavod, naj javijo to ravnateljstvu tekom meseca septembra.

Šolski zvezki se podraže tik pred šolskim letom. Pravijo tudi, da je nastalo veliko pomikanje pisemskega papirja in zavrtkov.

Bosni naj hodimo? Preti nam, da ne bomo prihodnje jesen in zimo preskrbljeni z obutvijo ali pa bomo nosili slabo papirnato in leseno obutev. Kar se sedaj more narediti čevljev iz razpoložljivega usnja v domačih delavnicah, ne zadostuje niti za 5 odstotkov prebivalstva. Letošnje zaloge čevljev so seveda že razprodane, in ljudje se ne bodo mogli za zimski čas preskrbeti z dobro obutvijo in bodo morali kupovati papirnate čevlje z lesenimi podplatmi. Ne glede na to, da taki čevlji v mokrini nič ne drže, je veliko oseb, ki v svojem poklicu, kjer imajo veliko potov in stanja, ne morejo izhajati s tako vojno obutvijo, temveč neobhodno rabijo usnjenih čevljev, in brez njih sploh ne morejo izvrševati svojega posla. Za te vrste ljudi pa je seveda ravnotako malo poskrbljeno kot za druge. Kriza s čevlji bi se dala odpraviti le, ako da vojaška uprava na razpolago dovolj usnja in se vsa preskrba civilnega prebivalstva z obutvijo pravično in natančno uredi ter določi zmerne cene.

Po policijski uri, ko gostilne zapro, za vlada po ljubljanskih ulicah milo žrgolenje. Če bi to ne bilo pozno ponoči, bi človek mislil, da je minul šolski pouk po ljudskih šolah. Sami nežni, mili glaski fantkov in deklic se čujejo, kakor bi šli na „majfest“. Pa saj ni čuda. Sedemnajstletni fantje so že pri vojakih, torej morejo na njihova mesta stopiti še mlajše rezerve — namreč po gostilnah! In ti pijejo, govore, kade in sploh se obnašajo — kakor kakšen „velik“. Kaj bo?

V sladki ginjenosti je v gostilni pri „fajmostru“ za Ljubljano razbil šipo neki ključavničar južne železnice, ter si močno obrezal desno roko. Ko mu je otekla huda kri, bo pa že bolje. Jeseniška ilvarna je razposlala že precej jeklenih zvonov. Najboljši so zadnji trije, ki jih je oddala 23. junija na Brezje; tu je skokoma napredovala.

Denar za rekvirirane orgelske piščalke hodi počasi, ker ga še zdaj ni.

Moko dobimo. Gorenjski novičar poroča, da po dolgem presledku zopet dobi 1 kg. moka. Pravi: „Dobra bo! In če bi me bili mati naučili moko nosljati in ne jesti, bi je bilo tudi dovolj!“

O Cadorni piše „Sl. Nar.“ v romarski cerkvi „Crngrob“ (pri Škofji Loki) za glavnim oltarjem (na desni strani) je več laških podpisov, med njimi tudi sledeči: „Luigi Cadorna, ital. gener. 16/3. 1909.“ Sme se soditi, da je ta podpis popolnoma pristen, ker ni izključeno, da bi bil imenovan general že takrat hodil po teh krajih in pripravljaval svoje načrte za eventualen vpad v našo deželo po Selški in Poljanski dolini. — No, pa imamo zopet senzacijo!

Malaria. Tržaški mestni fizikar obvešča, da so zadnji teden konstatirali nekaj slučajev malarije skoro izključno na osebah, došlih iz Furlanije in Albanije. Izmed domačinov je obolela za malarijo le ena oseba iz Barkovelj.

Vodiška Johanca v Varaždinu. Kakor čujemo, se nahaža Vodiška Johanca v bolnici v Varaždinu. Pa ne, da bi tudi tam delala čudesa.

Usodni „makaroni“. V nedeljo sta se v Naborju ponorečili dve deklici kot obžalovanja vredni žrtvi brezmejne neumnosti ali pa zločinske hudobije. Postlžili sta se takozvanih „makaronov“ (italijanska razstrelba v obliki makaronov), da bi zakurili. Pri tem pa je padel goreč „makaroni“ na tla in vžgal vso ostalo množino. V trenutku sta bili ubogi deklici v plamenih. Dobili sta strašne opekline, tako da jima je šla koža in meso z udov. Neka prijateljica se ju je usmili in odpeljala k zdravniku.

Dezerterske sleparije. Stražmojstru Karlu Perko v Štoreh se je posrečilo prijati že dolgo zasledovanega zločinca. Infanterist Jos. Zdošek je že davno dezertiral in se klatil v okolici Celja ter ropal pri lahkovernih posestnikih. V uniformi vojnega orožnika je „rekviriral“ živino in se je dal večkrat dobro plačati, da ni izvršil svojega „uradnega naloga“. Aprila je hotel spraviti s svojim bratom Alojzijem „rekvirirano“ blago v Maribor, prišla pa ga je žendarmija v Poljčanah in odvedla v Gradec. Junija je pobegnil iz garnizijskega zapora. Odtedaj je postal pravi ropar. Zdaj se je pojavil s puško in bajonetom oblečen kot vojni žendar, zdaj kot ogničar, pri kmetih, vzel s seboj vse mogoče stvari, izsiljeval denar, pri Sv. Duhu pa je izvršil rop. Znatno svoto denarja je izvalil kmetom s pretezo, da so njih svojci prišli iz ruskega ujetništva že do meje, ne morejo pa čez, ker nimajo ne denarja, ne obleke. Seveda so kmetje nasledil sleparju in mu prinesli denarja ter obleke.

Drobiž.

Povratek cesarske dvojice.

Dunaj, 29. avgusta. Cesar in cesarica sta se vrnila iz Draždan na gradič Wartholz.

Hussarekova pogajanja.

Dunaj, 29. avgusta. Baron Hussarek nadaljuje pogajanja z načelniki strank. Včeraj sta bila pri njem socialisti Adler in Seitz. Vesti o nameravani federalizaciji Avstrije so zelo vznemirile nemške poslance, ki zahtevajo pojasnil.

Dunaj, 29. avgusta. Jutri pride na Dunaj načelnik poljskega kluba Teril na razgovor s Hussarekom. Danes bo sprejel Hussarek Stapinskega in Ukrajince.

Dunaj, 29. avgusta. Tekom današnjega dne je nadaljeval min. pred. Hussarek z zastopniki strank razprave o pripravah za jesensko zasedanje. Dopoldne je sprejel zastopnike Ukrajincev načelnika Lewickega in njegovega namestnika Petruševiča. Ukrajinci so baronu Hussareku ponovili svoje zahteve po delitvi Galicije in ustvaritvi ukrajinske kronovine ter so mu navestili vrsto gospodarskih zahtev, zlasti svoje želje glede obnovitve po vojni prizadetih krajev.

Jutri bo razpravljaj s Hussarekom načelnik Češkega svaza posl. Stanek. Kakor se čuje hočejo češki poslanci odločno zavarovati proti okrožnemu glavarstvu v Trutnovem. Istočasno kakor s Hussarekom se bodo razgovarjali tudi z načelnikom finančnega odseka. V parlamentarnih krogih smatrajo za gotovo, da bo finančni odsek sklican 10. septembra.

Posamezni poslanci so v razgovoru s Hussarekom dobili utis, da on meni, da zbornica ne bo mogla začeti s svojim delom pred 1. oktobrom.

Baron Burlap odstopi?

Budimpešta, 29. avgusta. Dunajski poročevalec lista „Az Ujsag“ javlja, da se je nekaj govorilo o odstopu Burianovem. Vzrok odstopa naj bi bil, da hoče Burian rešiti poljsko vprašanje na vsak način v avstrijsko-poljskem smislu, dočim so drugi merodajni krogi zadovoljni tudi z „malopoljsko“ (?) rešitvijo.

Bosna in Hercegovina.

Dunaj, 29. avgusta. Obe vladi živahno razpravljata o bodočnosti Bosne in Hercegovine. Dosedaj se nista še zedinili, ker je odvisna končna rešitev od rešitve poljskega vprašanja. Zato tudi ni upanja, da bo v bližnji bodočnosti imenovan nov skupni finančni minister. Kadar bo pa čas za to prišel, bo najbrž imenovan sekcijski šef baron Kuh-Chrobak.

Sultan Mehmed VI. pri zveznih vladarjih.

Dunaj, 28. avgusta. Iz Carigrada se poroča, da bo sultan Mehmed VI. najbrže obiskal zvezne vladarje, ko se povrnejo odposlanstva, ki so šla naznaniti nastop njegove vlade zveznim in nevelnim dvorom.

Pribočnik kralja Nikole umri.

Cetlinje, 29. avgusta. Tu je umrl bivši pribočnik kralja Nikolaja Stepan Radonjić. Dovošil je bil avstrijsko kadetno šolo in je služil še kot nadporočnik pri huzarjih. Na to je odstopil in šel v Crnogoro, a je ostal vedno prijatelj Avstrije.

Slepar, ali bivši car?

Stockholm, 28. avgusta. „Večerny Ogenj“ poroča, da se je v vladimirski guberniji pojavil individuj, ki se izdaja za bivšega carja. Psevdocar je podoben na zunaj Nikolaju II., razpolaga z veliko vsoto denarja in podkupuje z njim kmete, da bi jih pobunil proti sovjetom. Povsod trdi, da se mu je posrečilo pobegniti iz boljševiškega ujetništva in pribezati k svojim „zvestim“ kmetom. Sovjet v Vladimiru je razpisal veliko nagrado na pustolovca, ki ga smatrajo za agenta antante, oziroma socialnih revolucionarjev.

Novi vpoklici na Grškem.

Bazel, 28. avgusta. Iz Aten prihaja vest, da odreja kraljevi odlok vpoklic letnika 1900, 1901 in 1902 iz Macedonije.

Velikopotezen lopov.

Budimpešta, 29. avgusta. Tukaj je policija izsledila dezerterja in pustolovca Antona Nagy, ki se je izdal za kraljevega komornika in sina bivšega skupnega ministra za državne finance Kallaya. On je prodajal vile in graščine, ki jih nikjer ni in je sprejemal za aro velike vsote.

Cene mesa na Dunaju.

Dunaj, 29. avgusta. Dunajski listi pišejo, da se 1. septembra podraži navadno meso za 3 krone, meso bolje vrste pa za 2 kroni. Urad za prehrano izjavlja, da ni res, da bi se meso podražilo 1. septembra.

Vlomi in tatvine na Dunaju.

Dunaj, 29. avgusta. Pri znanem baronu Drasche so tatovi vlomili in so mu ukradli več starinskih predmetov, ki so umetniške vrednosti. Baron Drasche je razpisal 10.000 K nagrade onemu, ki mu spravi nazaj ukradene predmete. — Na iztočnem kolodvoru je prišlo do burnih prizorov. Velika množica je pojemale vse zaboje z jeljem, tako da je izpraznila več vagonov. Policija je uposegla, a še le ko jej je došla pomoč, je razglašala množico. — V nekem skladišču družbe rdečega križa so neznani tatovi ukradli 120 vretenec sukanca po 1000 jardov. Nabrali so si tudi trakov, perila in sukna za 100.000 kron.

Hiše se rušijo.

Bolcan, 29. avgusta. V Male se je porušilo 5 hiš; 50 oseb je brez strehe.

Strupene gobe.

Budimpešta, 29. avgusta. Zadnje dni se je pojavilo mnogo slučajev zastrupljenja z gobami. Nad 70 oseb je zbolelo, 10 jih je že umrlo. Tudi v sosednjih krajih je več obolelih.

Dunaj, 29. avgusta. Danes so zopet umrle 4 osebe vsled zastrupljenja z gobami.

Praga, 29. avgusta. Obsedno stanje v Pardubicah je odpravljeno.

Ogrsko usnje.

Subotica, 29. avgusta. Na tukajšnjem kolodvoru so našli v skladišču za 300.000 kron usnja, ki je bilo namenjeno za Avstrijo.

Širom sveta.

Poljska politika. Kakor poroča varšavska „Gazeta Poranna“, je v poljskem Državnem Svetu 27 političnih strank!

Posvet mestnih županov iz Hrvatske v Zagrebu. Zagrebški župan dr. Skulj je povabil mestne župane iz Hrvatske za 30. in 31. avgusta na posvetovanje v Zagreb. Najvažnejša točka posvetovanja bo vprašanje prehrane mestnega prebivalstva.

Prepovedan shod bivših bosanskih poslancev. V Sarajevu bi se imel vršiti shod voditeljev in bivših poslancev iz Bosne in Hercegovine, na katerem bi se posvetovali o bodočem državnopravnem stališču Bosne, ki pa ga je oblast prepovedala.

Okraden podmaršal. Podmaršalu Lukačiču sta bila na Ogrskem v vlaku ukradena dva kovčega, vredna 20.000 kron. Sedaj razpisuje general 1000 kron nagrade za kovčeg, v katerem so se nahajale listine oficirjev, ki so se potegnili za red Marije Terezije.

Pod razvalinami hiše. V noči na nedeljo se je v Bolcanu zrušila hiša št. 134. Razvaline so zagreble vojaškega čevljarja Ruskega, prevodnika Langa in nekega ruskega vojnega vjetnika. Več oseb je poškodovanih.

Stotnik Maks Wolfgang, ki je bil tožen, da je dal samovoljno in neopravičeno ustreliti korporala Tušaka 87. pešpolka, a od vojaškega sodišča oproščen — radi tega čina je bila svoj čas podana v parlamentu interpelacija — je sedaj pridružen ministrstvu za prehrano.

1000 parov čevljev. V stanovanju nekega poljskega begunca v Pragi je bilo zaplenjenih 1000 parov čevljev.

Čevlji na posodo. Kako manjka čevljev, sledi iz nekega oglasa badenskega lista „Durchlacher Wochenblatt“, kjer išče potrebež za tri tedne par moških čevljev, št. 43, na posodo proti tedenski najemnini pet mark.

Crnoviški metropolit odpuščen. Včerajšnja „W. Z.“ prinaša, da je cesar metropolit nadškofa v Crnovicah dr. Vladimira pl. Repta vodstva nadškofije odpustil in določil arhimandrita Hipolita Worobkiewicza za administratorja te škofije. Začasa ruskega vpada v Bukovino je razposlal metropolit župnikom okrožnic, naj odrede molitve za carja in njegovo rodbino. Po zopetni osvobodbi Bukovine je bilo stališče metropolita in konzistorija nevtržno. Dočim sta oba arhimandrita prosila za vpokojitev, se nadškof ni čutil opravičenega za odstop in je prepustil odločitev cesarju. Nadškof bo tudi po odstopu užival nadškofovski čast in dosedanje dohodke.

Zaloga platna v vrednosti 200.000 kron zaplenjena. V skladišču oblek M. Bergerja v Moravskem Ostrogu je bila zaplenjena zaloga platna v vrednosti 200.000 kron. Blago je bilo še staro, predvojno.

Velika železniška nesreča v Ukrajini. 38 oseb mrtvih. „Dilo“ poroča, da je skočilo pet vagonov brzovlaka pri postaji Zmerynkaj železniška proga Woloczyska—Odesa. Ubitih je bilo 38 oseb in več ranjenih.

Zalostna železnižarska statistika. Po izkazu zavarovalnice proti nezgodam avstrijskih železnic je bilo v letih 1914 do 1917 poprečno 328.524 zavarovanju podvrženih oseb zaposlenih pri železnicah. 22.544 jih je vsako leto doletela kaka nezgoda; od teh je bilo 4964 bolnih dalje nego štiri tedne, 4602 slučajev je skončalo s popolno delovno nezmožnostjo. Poprečno na leto je bilo 293 oseb v izvrševanju svoje službe ubitih. Poprečno je bilo vsak dan 62 ranjenih, dnevno 12 stalno za delo nesposobnih poabljenecv, vsak teden 5 mrtvih.

Same centrale. Kakor gobe po toplem dežju rastejo razne centrale, ki so se dosedaj vse slabo obnesle in jih ljudstvo preklinja. Dne 5. avgusta pa se je ustanovila v Celovcu „Koroška vnovčevalnica za sadje in zelenjavo“. Temeljna glavnica te družbe z o. z. znaša 200.000 K. Dne 27. jul. se je ustanovila v Volšpergu „Prva lavantinska vnovčevalna družba za sadje in poljedelske pridelke“. Temeljna glavnica znaša 200.000 K.

Carina na sladkor je odpravljena na Hrvatskem.